

กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*
ACTIVITIES TO ENHANCE DANCE SKILLS OF FIRST-YEAR VOCATINAL
CERTIFICATE STUDENTS IN COLLEGE OF DRAMATIC ARTS
BUNDITPATANASILPA INSTITUTE

สุพัตรา สุบรรณพันธ์*, ปิยวดี มากพา

Suphattra Subanpan*, Piyawadee Makpa

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: suphattra.subanpan@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและศึกษาผลก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ จำนวน 15 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลจากชั้นเรียน สัมภาษณ์ สังเกตการณ์ จากนั้นนำข้อมูลสู่การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ออกแบบตามแผนการเรียนการสอนหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ยึดหลักแนวความคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวิส 5 ขั้น ประกอบด้วย 1) ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ และ 5) ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ ตรวจสอบค่าความสอดคล้องของกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์กับวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ใช้ระยะเวลาศึกษา 18 ครั้ง (3 สัปดาห์) รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ ประกอบด้วย 1) ดัดมือซ้าย ดัดมือขวา ดัดแขน 2) ยกเท้า ก้าวหน้า กระดกหลัง ก้าวข้าง และ 3) ผสมท่า กระบองจันทระ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ กลุ่มตัวอย่าง 15 คน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 1.98 และ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.42

คำสำคัญ: กิจกรรมเสริมทักษะ, ทักษะนาฏศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์

Abstract

Research on Supplementary Dance Skills Activities for First-Year Vocational Certificate Students at the College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute This research aimed to design and study the pre-test and post-test results of supplementary dance skills activities for 15 first-year vocational certificate students at the College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, who came from regular schools. The study employed a mixed-methods research methodology, collecting data from classroom observations, interviews, and observations, followed by qualitative and quantitative data analysis. The research findings revealed that the supplementary dance skills activities were designed according to the 2019 Vocational Certificate curriculum in Music and Dramatic Arts, based on Davies' five-step skill development concept: 1) Skill demonstration stage, 2) Demonstration with student practice of sub-skills, 3) Student practice of sub-skills, 4) Technique provision, and 5) Integration of sub-skills into complete skills. Three experts evaluated the content validity of the supplementary dance skills activities. The study was conducted over 18 sessions (3 weeks) The supplementary dance skills activities consisted of: 1) Left-hand positioning, right-hand positioning, and arm positioning, 2) Foot lifting, forward stepping, backward lifting, and side stepping, and 3) Combined foot movements with rhythmic patterns. The evaluation of student behavior before and after implementing the supplementary dance skills activities for the 15-year vocational certificate students from regular schools showed that the pre-test mean score ($\bar{x}$) was 1.98, while the post-test mean score ($\bar{x}$) after implementing the supplementary dance skills activities was 4.42.

Keywords: Skill-Enhancing Activities, Dance Skills, The College of Dramatic Arts

บทนำ

การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคตได้ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการ ทั้งนี้จะต้องอาศัยนวัตกรรมใหม่ ๆ มากมายที่จะเข้ามาเป็นตัวช่วย เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นตัวแปรที่สำคัญที่สุดก็คือ ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา นอกจากครูผู้สอนจะต้องมีความรู้มากพอในการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วนั้น ครูผู้สอนก็ต้องศึกษาหาเทคนิคใหม่ ๆ วิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ การเรียนการสอนของครูที่ทันสมัยในยุคปัจจุบันเข้ามาพัฒนาความรู้การจัดการเรียนรู้นั้นให้เป็นปัจจุบันที่สุด และเป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วที่สุด และสามารถนำไปใช้ครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อให้การถ่ายทอดประโยชน์ในรู้นั้นอย่างสร้างสรรค์ นอกจากวิธีการเหล่านี้แล้ว ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาทั้งปัจจัยภายในและภายนอกในสถานศึกษาในห้องเรียน

เพื่อนำมาวิเคราะห์ ศึกษาปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในส่วนของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำปัญหามาหาแนวทางแก้ไข ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนมากที่สุด (ทิตนา แคมมณี, 2563)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้จัดการเรียนการสอนหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพต่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ หรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และเป็นหลักสูตรวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ ที่เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา สร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องซึ่งกันและกัน สามารถเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจได้โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริงตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน พร้อมทั้งเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ยังเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้วิทยาลัย สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถเรียนรู้พัฒนา อนุรักษ์สืบสาน สร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์หลักสูตรวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และคีตศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์ สืบสานและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ เน้นให้เป็นคนดี มีปัญญามีความสุข มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562) โดยการออกแบบกิจกรรมครั้งนี้เป็นการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัตินาฏศิลป์ ดังที่กล่าวไว้ในหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ปัจจุบันพบว่า ผู้เรียนที่เข้าศึกษาในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีทักษะปฏิบัติที่แตกต่างกัน เนื่องจากการรับเข้าศึกษาเปิดโอกาสและเปิดรับสมัครผู้เรียนที่จบการศึกษาทั้งชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 สังกัดโรงเรียนสามัญ จึงทำให้ครูผู้สอนจะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็วเพราะหากปล่อยไว้นานอาจส่งผลต่อทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น นันทา น้อยนิตย์, นฤมล ณ นคร ได้กล่าวว่า ทักษะปฏิบัติของผู้เรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความแตกต่างกันมากเนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานที่ต่างกัน อีกทั้งทักษะการรับรู้ในเชิงการปฏิบัติ ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำกับใกล้ชิดผู้เรียนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนบางคนที่มาจากสังกัดโรงเรียนสามัญมีทักษะที่แตกต่างจากผู้เรียนที่จบจาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้นที่ต่างกันส่งผลให้ผลการเรียนของผู้เรียนมีความแตกต่างกันไปด้วย (นันทา น้อยนิตย์, 2567); (นฤมล ณ นคร, 2567) ก็ตามผลการเรียนทักษะของนักเรียนสามารถมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นอาจด้วยเพราะความสามารถของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมี

พัฒนาการในด้านร่างกาย สมอ อารมณ์และสังคม ตลอดจนสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ (มัทนา ปิ่นม่วง, 2536) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาบุคคลของประเทศให้มีประสิทธิภาพเพราะการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (พทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2561)

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและสภาพปัญหาข้างต้น ในการศึกษากิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ โดยผู้วิจัยกำหนดใช้วิธีคัดเลือกผู้เรียนแบบเจาะจง โดยเป็นผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดโรงเรียนสามัญ จำนวน 15 คน ที่เรียนสาขาละครพระ (เพศหญิง) ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ จากกลุ่มตัวอย่างตัวแทน วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั่วประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ นครศรีธรรมราช เข้าร่วมกิจกรรมเสริมทักษะผู้เรียนรูปแบบการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรม ประกอบการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวิส จากนั้นสรุปผลด้วยการใช้แบบประเมินก่อนและหลังการประกอบกิจกรรมดังกล่าวในรูปแบบงานวิจัยเชิงผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นกลุ่มผู้เรียนที่จบการศึกษามาจากสังกัดโรงเรียนสามัญให้มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้นไปประยุกต์ใช้ในการแสดงปฏิบัตินาฏศิลป์ชุดอื่นได้อย่างสวยงามและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ
2. เพื่อศึกษาผลก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานวิธีการเก็บข้อมูลเชิงสถิติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้งนี้ยังได้ศึกษาผลการพัฒนา กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ศึกษาการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นำมาวิเคราะห์ผสมผสานกับแนวคิด ทฤษฎี สร้างเป็นชุดฝึกทักษะ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ที่สอนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 เพื่อนำข้อมูลมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์(ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

2. สร้างกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

3. ประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการกำหนดใช้กับกลุ่มตัวอย่างกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1
2. กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. แบบประเมินผลกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่มาจากโรงเรียนสามัญ ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการวิจัย

กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ ได้ดำเนินการออกแบบตามแผนการเรียนการสอนหลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพต่อการศึกษาาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใช้ระยะเวลา 18 สัปดาห์ (3 สัปดาห์) โดยแบ่งรายละเอียด ดังนี้

1.1 การฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น วันจันทร์ถึงศุกร์ ช่วงเวลา 16.00 - 18.00 น. จำนวน 15 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

1.2 การฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น วันเสาร์ ช่วงเวลา 10.00 - 12.00 น. จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ตรวจสอบหาค่าความสอดคล้องของกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์กับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญประกอบด้วย

- กิจกรรม ดัดมือซ้าย ดัดมือขวา ดัดแขน
- กิจกรรม ยกเท้า ก้าวหน้า กระดกหลัง ก้าวข้าง
- กิจกรรม ผสมเท้ากระทบจังหวะ

ทั้งนี้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผลลัพธ์การเรียนรู้
รำเพลงช้าเพลงเร็ว (ประเมินผลก่อนทำกิจกรรม)	เพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติ นาฏศิลป์ของนักเรียนก่อนทำ	- ก่อให้เกิดทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์เบื้องต้นในการปฏิบัติการถัดเท้า การวางเท้า การใช้หมวกเท้า
การดัดมือดัดแขน	กิจกรรมฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนมีนิ้วมือ และแขน อ่อน โค้งสวยงามในขณะรำยาว	- ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะการ ตั้งวง การจับ ในลักษณะต่าง ๆ ที่ถูกต้อง - ส่งผลให้มือมีความอ่อน และลำแขนมีความโค้งสวยงามในขณะปฏิบัติท่ารำ
การยกเท้าก้าวหน้า การกระดกหลัง การก้าวข้าง	เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการยกเท้า ก้าวหน้า กระดกหลัง ก้าวข้างที่ดี	- ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะการ ยกเท้า ก้าวหน้า กระดกหลัง ก้าวข้างที่ถูกต้อง
การผสมเท้ากระทบจังหวะ	เพื่อให้นักเรียนมีจังหวะเข้า พร้อม ทั้งสามารถนำไปปฏิบัติทำท่าอื่น ๆ ได้สวยงาม	- ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะการ ยกเท้า ก้าวหน้า กระดกหลัง ก้าวข้างที่ถูกต้อง
รำเพลงช้าเพลงเร็ว (ประเมินผล หลังทำกิจกรรม)	เพื่อประเมินทักษะการปฏิบัติ นาฏศิลป์ของนักเรียนหลังทำ กิจกรรมฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น	- ก่อให้เกิดทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์เบื้องต้นที่ดีสู่การปฏิบัตินาฏศิลป์ที่มีประสิทธิภาพในประเภทอื่น ๆ

โดยจุดมุ่งหมายของผลการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ มีผลการเรียน

ทักษะนาฏศิลป์ดีขึ้น และสามารถนำทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้นไปประยุกต์ใช้ในการแสดงปฏิบัตินาฏศิลป์ชุดอื่นได้อย่างสวยงามและเหมาะสม โดยการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้นของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สำหรับผู้เรียนที่จบมาจากสังกัดโรงเรียนสามัญ ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 18 ครั้ง (3 สัปดาห์) โดยแบ่งรายละเอียด ดังนี้

1.1 การฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น วันจันทร์ถึงศุกร์ ช่วงเวลา 16.00 - 18.00 น. จำนวน 15 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

1.2 การฝึกปฏิบัติกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น วันเสาร์ ช่วงเวลา 10.00 - 12.00 น. จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง

2. ศึกษาผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้นของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นผู้เรียนที่จบมาจากสังกัดโรงเรียนสามัญที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้งนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการวิจัย จำนวน 10 สัปดาห์

2. ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ (N = 15)

ที่	กิจกรรม	ก่อนการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์		หลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์	
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1.	การยกเท้า	1.93	0.46	4.33	0.62
2.	การก้าวเท้า (หน้า)	1.67	0.48795	4.47	0.5164
3.	การกระดกเท้า (หลัง)	2.13	0.74322	4.33	0.8165
4.	การก้าวเท้า (ข้าง)	2	0.75593	4.27	0.79881
5.	การกระดกเท้า (ข้าง)	1.8	0.41404	4.6	0.50709
6.	การผสมเท้ากระทบจังหวะ	2.2	0.56061	4.67	0.48795
7.	การตั้งวง (ล่าง กลาง บน)	2.13	0.74322	4.27	0.79881

จากตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน มีผลการประเมินหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ สูงขึ้นทุกรายกิจกรรม

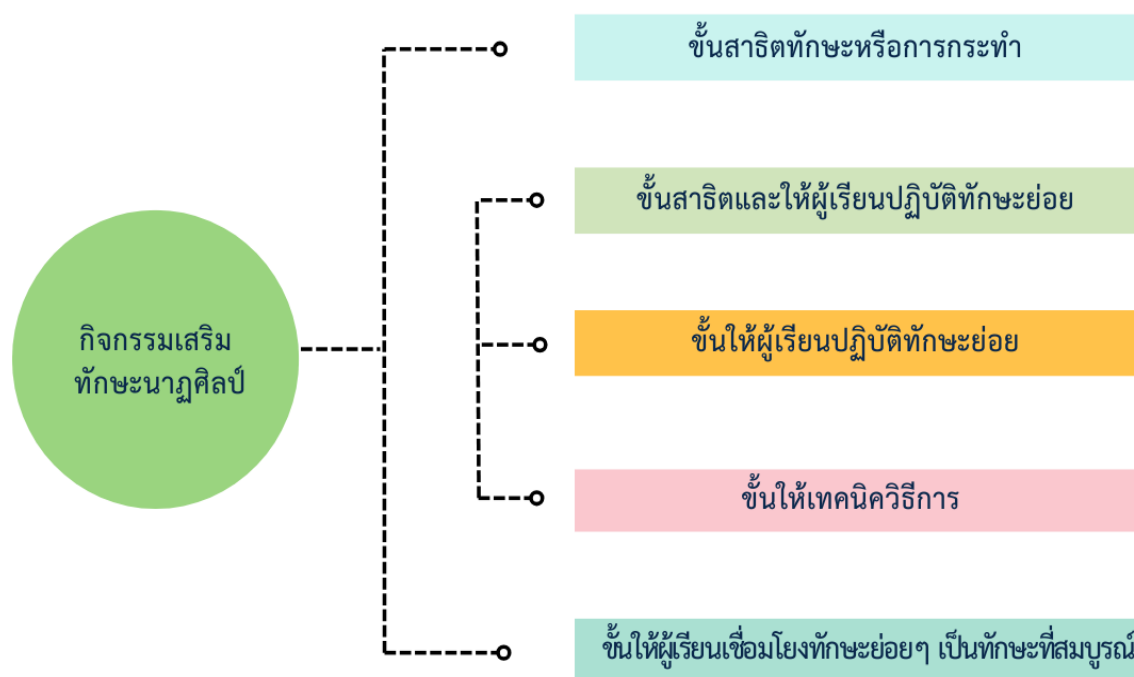
อภิปรายผล

กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 1.98 และ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.42 สอดคล้องกับ วีรภัทร จินตะไล และปรวัน แพทยานนท์ ได้ศึกษา เรื่องการสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียนวัดตาลเอน (โศภนชนูปถัมภ์) ผลการศึกษา พบว่า กำหนดในการปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ และนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการสร้างกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรมจำนวน 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง พบว่า ผลการทดลองระหว่างก่อนและหลังการใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตาลเอน (โศภนชนูปถัมภ์) โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมนาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (วีรภัทร จินตะไล และปรวัน แพทยานนท์, 2561) และ วรพรรณ สว่างจิตร และอินทิรา รอบรู้ กล่าวว่า การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์และภาษาท่า โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการศึกษาพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $E1/E2 = 87.55/88.66$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (วรพรรณ สว่างจิตร และอินทิรา รอบรู้, 2564) และสอดคล้องกับ ชนากานต์ อ่อนประทุม เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติรำวงมาตรฐาน โดยใช้รูปแบบของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติรำวงมาตรฐานของนักเรียน พบว่า มีทักษะปฏิบัติรำวงมาตรฐาน โดยใช้รูปแบบของเดวิส หลังเรียนอยู่ในระดับดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ (ชนากานต์ อ่อนประทุม, 2563) รวมทั้งสอดคล้องกับ อังคณา ไตรกระโทก ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติมนาฏศิลป์ เรื่อง ระบำนาฏยมาลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร พบว่า จากการใช้หลักสูตรสาระเพิ่มเติมนาฏศิลป์เรื่องระบำนาฏยมาลา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้อยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารและคณาจารย์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยรวมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 (อังคณา ไตรกระโทก, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษากิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การแสดงองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษากิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ สอดคล้องกับ แนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) ที่มีทั้งหมด 5 ขั้น คือ

1. ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ คือ กำหนดให้ครูอธิบายความสำคัญของการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น พร้อมทั้งให้นักเรียนชมวิดีโอทัศน์การฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย คือ กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามครู โดยเริ่มจากการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้นส่วนมือ แขน เท้าและการผสมท่ากระบองจังหวะ
3. ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย คือ กำหนดให้ครูสังเกตและแก้ไขข้อบกพร่องของการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้นนาฏศิลป์เบื้องต้นให้ถูกต้อง
4. ขั้นให้เทคนิควิธีการ คือ กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้และเทคนิควิธีการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น พร้อมทั้งประโยชน์ที่เกิดจากการฝึกหัด

5. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ คือ กำหนดให้นักเรียนปฏิบัติการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น และเชื่อมโยงการยกตัวอย่างกับท่ารำในหลักสูตร ทั้งนี้ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน จากนั้นช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ พร้อมทั้งทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาจากโรงเรียนสังกัดสามัญ ได้บรรลุตามผลลัพธ์ของวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการฝึกหัดนาฏศิลป์เบื้องต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้เรียนนาฏศิลป์ การออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะผู้เรียนนั้น ควรกำหนดระยะเวลาในการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ให้มีความสอดคล้องกับช่วงเวลาเรียนของผู้เรียน พร้อมทั้งกำกับดูแลผู้เรียนในการใช้กิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ โดยสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลอย่างละเอียดเพื่อให้ผลจากการสังเกตพฤติกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้จากการศึกษาครั้งนี้ ยังพบว่า ควรมีการศึกษาและการพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ของผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ทั้งในสังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์และสังกัดโรงเรียนสามัญ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติที่ดี และเนื้อหาหรือบทเรียนที่สามารถนำมาเป็นกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ยังมีอีกมากมาย ดังนั้น จึงควรศึกษาและนำมาพัฒนาต่อยอดให้เป็นรูปแบบกิจกรรมเสริมทักษะนาฏศิลป์ประเภทอื่น ๆ เช่น มีทักษะการรำเพลงช้าเพลงเร็วที่ดีขึ้น โดยผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินาฏศิลป์ขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการเรียนนาฏศิลป์ รวมทั้งส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะในรายวิชา และการแสดงนาฏศิลป์ไทยรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้รูปแบบของกิจกรรมเสริมทักษะผู้เรียนสามารถนำไปบูรณาการให้กับผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนสามัญที่มีความสนใจในการเรียนนาฏศิลป์ในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนากานต์ อ่อนประทุม. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติร่ายมาตรฐาน โดยใช้รูปแบบของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการเรียนและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิตนา แหมมณี. (2563). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ณ นคร. (10 ธ.ค. 2567). ทักษะปฏิบัติของผู้เรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (สุพัตรา สุบรรณพันธ์, ผู้สัมภาษณ์)
- นันทา น้อยนิธย์. (10 ธ.ค. 2567). ทักษะปฏิบัติของผู้เรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (สุพัตรา สุบรรณพันธ์, ผู้สัมภาษณ์)
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ. (2561). การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

- มัทนา ปั่นม่วง. (2536). องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาผลการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรพรรณ สว่างจิตร และอินทิรา รอบรู้. (2564). การออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์ และภาษาท่า โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการ ศึกษาศาสตร์, 22(1), 47-61.
- วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2562). หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562. นครปฐม: วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- วีรภัทร จินตะไล และปรวัน แพทยานนท์. (2561). การสร้างกิจกรรมนาฏศิลป์พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดตาลเอน (ไศภนชนูปถัมภ์). วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม, 2(2018), 17-30.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เเทรด.
- อังคณา โตกระโทก. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติมนาฏศิลป์ เรื่องระบำนาฏยมาลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.